

Сайти міжнародних організацій із захисту прав і свобод журналістів як інструментарій дисципліни «Міжнародна журналістика»

В статті досліджено веб-ресурси відомих міжнародних журналістських організацій Reporters Without Borders, Committee to Protect Journalists, International Media Support, які захищають права і свободу медіа, протидіють дискримінаціям тощо. Визначено їх користь та доцільність як інформаційного інструментарію дисципліни «Міжнародна журналістика»

Актуальність даної теми обумовлена необхідністю для українських студентів-журналістів орієнтуватися в новітніх тенденціях міжнародної політики, економіки, культури, розуміти місце, яке займають ЗМК в формуванні світових політичних і суспільних процесів тощо.

Набути необхідних знань та медіакомпетенцій здатна допомогти дисципліна «Міжнародна журналістика».

Як зазначають українські вчені Олашин М., Полякова О., міжнародна журналістика присвячена вивченню засад формування політики держав, напрямів апробації зовнішньополітичних та внутрішньополітичних способів формування суспільної думки [1].

З огляду на це, позитивний імідж України на міжнародній арені, особливо в ситуації війни Росії проти України, багато в чому залежить від її репрезентації в медіа, зокрема, журналістами-міжнародниками.

Міжнародна журналістика має вирішальне значення для розуміння світу за межами наших власних кордонів. Таке розуміння стає дедалі важливішим, оскільки сучасні суспільства глибоко взаємопов'язані [2].

Сучасний світ ставить перед професійними медіа багато викликів, серед яких питання міжнародного права, журналістської етики, медіабезпеки, захист навколишнього середовища тощо.

Науковці Ролінська О., Федоронько Н. слушно вказують, що головні теми, які висвітлюють іноземні журналісти, – різні резонансні події: конфлікти, дипломатичні скандали, грубі порушення спільних цінностей, міжнародного права. Крім цього, їх цікавлять позитивні новини про досягнення, здобуття перемоги. В цих випадках джерело інформації – інші ЗМІ, підтвердженні повідомлення від експертів, особиста присутність на місці подій [3].

Бути включеними в сучасний поліфонічний медійний простір та дискурс – так само місія українського журналіста-міжнародника.

Мета даної наукової розвідки – розглянути онлайн-платформи відомих зарубіжних установ ЗМК із захисту прав і свобод, визначити їх користь у контексті міжнародної журналістики для вітчизняних студентів-журналістів.

Одна з відомих на весь світ організацій – Reporters Without Borders (RWB), (Франція) – «Репортери без кордонів» – неприбуткова міжнародна установа, яка була утворена в 1985 р.. RWB виборюють право кожної людини

на доступ до вільної та надійної інформації. Їх місія, як вказано на їхньому сайті, діяти за свободу, плюралізм і незалежність журналістики та захищати тих, хто втілює ці ідеали.

Серед принципів, на які вони скеровані в своїй діяльності, – взаємна повага та діалог, відсутність дискримінації, дух колективної роботи, турбота про професійні та особисті досягнення, право на сповіщення, повага до навколишнього середовища. Прозорість процесів прийняття рішень і рахунків, відмова від корупції та конфлікту інтересів [4].

Організація має розгорнуту мережу кореспондентів у 115 країнах світу, що допомагає їй пильно стежити за порушеннями свободи слова та щодня оновлювати інформацію. На онлайн-платформі можна ознайомитися зі світовим рейтингом свободи преси, останніми звітами про розслідування.

Варто відзначити на веб-ресурсі зручну рубрикацію новин – за країнами та регіонами, за предметом, який цікавить (дезінформація та пропаганда, цифровий простір та демократія, незалежність і плюралізм тощо).

В поле зору «Репортерів без кордонів» потрапила і наша держава. Зокрема, зазначено, що війна, розпочата Росією 24 лютого 2022 року, ставить під загрозу виживання українських ЗМК. У цій «інформаційній війні» Україна стоїть на передовій опору експансії кремлівської системи пропаганди.

Водночас, відзначено недостатній рівень в Україні свобод стосовно преси. Україна посідає 106 місце зі 180 країн у Всесвітньому індексі свободи преси RSF за 2022 рік [5].

Так в одному з останніх матеріалів РБК повідомляють, що три українські інформаційні телеканали цілодобового мовлення: «Еспресо», «5 канал» і «Прямий», виключені з цифрового наземного телебачення (ЦНТ) «Репортери без кордонів» закликають владу гарантувати плюралізм інформації, врегулювавши проблему якомога швидше [6].

Наступним беремо до розгляду сайт Committee to Protect Journalists (CPJ) (Комітет захисту журналістів) незалежної некомерційної організації зі штаб-квартирою в Нью-Йорку, яка з 1981 р. сприяє свободі преси у всьому світі та захищає право журналістів повідомляти новини безпечно і без страху помсти. Діяльність Комітету ґрунтується на точності, прозорості, справедливості, підзвітності та незалежності. Безпеку журналістів члени організації визначають як головний пріоритет, а свободу слова – основою для всіх інших прав людини. Інституція намагається протидіяти всім видам порушення свобод, включаючи тиск через політичні переконання, дискримінацію за расою, за етнічним походженням, релігією, гендерною ідентичністю, сексуальною орієнтацією та соціально-економічним становищем тощо [7].

На платформі регулярно публікуються новини, пов'язані з порушенням прав і свобод журналістів у різних країнах світу, міститься дотична аналітика та статистика, наведено інструментарій дій CPJ тощо.

Як вказано на сайті Комітету, команда CPJ з надзвичайних ситуацій, що складається з експертів із безпеки журналістів і свободи преси, працюючих в різних куточках світу, надає комплексну підтримку, яка рятує життя журналістам і допоміжному персоналу ЗМІ.

Ще одна, варта уваги, інституція – International Media Support (IMS). «Міжнародна підтримка ЗМІ» – міжнародна неприбуткова організація, яка є найбільшою установою з розвитку ЗМІ в Північному регіоні. IMS утворилася в 2001 р., її головний офіс розташований в Копенгагені (Данія). IMS діє в більше, ніж 30 країнах на чотирьох континентах. На онлайн-платформі IMS вказано її слоган – «Якісна журналістика. Кращі суспільства». Установа пропагує свободу преси, якісну журналістику, кидає виклик недолугим законам, намагаючись створити більш безпечне медіасередовище для журналістів у країнах, де є в цьому найбільша потреба [8].

Останні публікації на сайті присвячені проблемам ЗМК в Мозамбіку, Сирії, Грузії тощо.

Особливо цінним є поточна програма IMS в Україні, яка розпочалася у 2020 році в рамках Фонду нової демократії, та спершу була орієнтована на зміцнення партнерства в громадській сфері. Масштаб програми різко змінився після вторгнення Росії в лютому 2022 року. Наразі організація не тільки намагається надавати суспільству достовірну інформацію про події, але й надає українським журналістам технічне обладнання, фінансову допомогу тощо.

Також організація намагається позитивно впливати на світову спільноту засобами документалістики, співпрацюючи з незалежними кінематографістами з усього світу, створюючи різноманітні проєкти, сприяючи соціальному, політичному та культурному розвитку. На веб-ресурсі є опис кінофільмів і посилання на них.

Отже, вищезгадані організації проголошують своїми найвищими цінностями якісну журналістику, захист прав і свободу слова, безпеку журналістської діяльності, що є орієнтирами і для українських медіа. На їх сайтах можна ознайомитися зі свіжою інформацією, яка стосується порушення прав і свобод медіа у різних державах, з механізмом вирішення конкретних проблем, з тим, як бачить Україну та вітчизняні ЗМК світова спільнота тощо. Це робить їх корисним ресурсом для українських студентів-медійників, які вивчають міжнародну журналістику.

Список літератури

1. Полякова Ю., Олашин М. Нормативно-правові засади міжнародної діяльності журналіста. Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління, (5(11), 160-168 с. Режим доступу: <http://journals.mau.gov.ua/index.php/expert/article/view/1786/2213>
2. Zamith R. The international Journalism handbook. Режим доступу: <https://books.rodrigozamith.com/the-international-journalism-handbook/>
3. Федоронько Н.І., Ролінська О.М. Міжнародна інформаційно-аналітична діяльність українських засобів масової комунікації. «Молодий вчений». № 11 (51) листопад, 2017 р. , 777-78 с.
4. Reporters Without Borders. Режим доступу: <https://rsf.org/en>
5. Ukraine. Reporters Without Borders. Режим доступу: <https://rsf.org/en/country/ukraine#politics-1512>

6. Вже рік, як заблоковано три телеканали. Reporters Without Borders. Режим доступу: https://rsf.org/sites/default/files/medias/file/2023/03/Ukraine%20trois%20chai%CC%82nes%20bloque%CC%81es%20depuis%20un%20an%20Ukr_0.pdf
7. Committee to Protect Journalists (CPJ). Режим доступу: <https://cpj.org/>
8. International Media Support. Режим доступу: <https://www.mediasupport.org/>